

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 17 januari 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Förordning (EU) nr 650/2012 – Artikel 65.2 – Europeiskt arvsintyg – Ansökan om arvsintyg – Genomförandeförordning (EU) nr 1329/2014 – Fråga huruvida det är obligatoriskt eller fakultativt att använda det formulär som införts enligt artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014”

I mål C-102/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberlandesgericht Köln (Regionala överdomstolen i Köln, Tyskland) genom beslut av den 6 februari 2018, som inkom till domstolen den 13 februari 2018, i ett förfarande som anhängiggjorts av

Klaus Manuel Maria Brisch

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Toader (referent) samt domarna L. Bay Larsen och M. Safjan, generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Spaniens regering, genom S. Jiménez García, i egenskap av ombud,
- Ungerns regering, genom M. Z. Fehér, G. Koós och A. Pokoraczki, samtliga i egenskap av ombud,
- Finlands regering, genom S. Hartikainen, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och M. Heller, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen *dels* av artikel 65.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (EUT L 201, 2012, s. 107), *dels* av artikel 1.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1329/2014 av den 9 december 2014 om införande av de formulär som avses i förordning nr 650/2012 (EUT L 359, 2014, s. 30).
- 2 Begäran har framställts i ett förfarande som anhängiggjorts av Klaus Manuel Maria Brisch, i dennes egenskap av testamentsexekutor i dödsboet efter den avlidna Maria Therese Trenk, vid Amtsgericht Köln (Distriktsdomstolen i Köln, Tyskland). Förfarandet har inletts i syfte att utverka ett europeiskt arvsintyg.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 650/2012

- 3 Enligt skäl 59 i förordning nr 650/2012 är den allmänna målsättningen för förordningen att åstadkomma ömsesidigt erkännande av medlemsstaternas domar på arvsområdet.
- 4 Artikel 62 i förordningen har rubriken "Inrättande av ett europeiskt arvsintyg". Artikel 62.1 har följande lydelse:

"Genom denna förordning inrättas ett europeiskt arvsintyg (nedan kallat *arvsintyget*) som ska utfärdas för användning i en annan medlemsstat och ha de verkningar som förtecknas i artikel 69."
- 5 Artikel 65 i förordningen har rubriken "Ansökan om arvsintyg". I punkterna 1 och 2 föreskrivs följande:

"1. Arvsintyg ska utfärdas efter ansökan från en sådan person som avses i artikel 63.1 (nedan kallad *sökanden*).

2. Vid inlämning av ansökan får sökanden använda sig av det formulär som utarbetats i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 81.2."
- 6 Artikel 65.3 i förordning nr 650/2012 preciserar att ansökan om arvsintyg ska innehålla den information som förtecknas i bestämmelsen, såvitt denna information är känd för sökanden och behövs för att den utfärdande myndigheten ska kunna intyga de omständigheter som sökanden vill ha bestyrkta, och ska åtföljas av alla relevanta handlingar antingen i original eller i form av kopior som uppfyller de villkor som krävs för att deras äkthet ska kunna fastställas.
- 7 Artikel 66.1 i förordningen har följande lydelse:

"Vid mottagandet av ansökan ska den utfärdande myndigheten kontrollera den information och de förklaringar och handlingar samt annan bevisning som sökanden tillhandahåller. Den ska självant göra de utredningar som krävs för att kontrollera de uppgifter som lämnats om detta föreskrivs eller är tillåtet i den lag som gäller för myndigheten eller uppmana sökanden att lämna ytterligare bevisning som myndigheten anser vara nödvändig."

- 8 Artikel 67 i nämnda förordning har rubriken ”Utfärdande av arvsintyg”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Den utfärdande myndigheten ska utan dröjsmål utfärda arvsintyget i enlighet med förfarandet i detta kapitel när de uppgifter som ska styrkas har fastställts enligt den lag som är tillämplig på arvet eller enligt annan lag som är tillämplig på vissa delar av det. Den ska använda det formulär som utarbetats i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 81.2.”

- 9 Artikel 80 i förordningen lyder som följer:

”Kommissionen ska anta genomförandeakter om upprättande och senare ändringar av de intyg och formulär som avses i artiklarna 46, 59, 60, 61, 65 och 67. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 81.2.”

- 10 I artikel 81.1 i förordning nr 650/2012 föreskrivs följande:

”Kommissionen ska biträddas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i [Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 2011, s. 13)].”

Genomförandeförordning nr 1329/2014

- 11 I artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014 anges följande:

”Det formulär som ska användas för att ansöka om ett europeiskt arvsintyg i enlighet med artikel 65.2 i förordning (EU) nr 650/2012 ska utformas på det sätt som anges i bilaga 4, formulär IV.”

- 12 Det avsnitt i formulär IV i bilaga 4 till genomförandeförordning nr 1329/2014 som har rubriken ”Information till sökanden” har följande lydelse:

”Detta icke-obligatoriska formulär kan underlätta insamlingen av de uppgifter som behövs för att utfärda ett europeiskt arvsintyg. ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 13 Maria Therese Trenk var tysk medborgare med senaste stadigvarande hemvist i Köln (Tyskland). Hon avled den 2 juni 2017. Hennes make, föräldrar och bror hade avlidit före henne. Eftersom hon inte hade några barn, är det ättlingarna till hennes avlidne bror som är de enda arvtagarna som ännu är i livet. Maria Therese Trenk ägde egendom i Tyskland, Italien och Schweiz.
- 14 Genom testamente upprättat inför notarie den 17 december 2014 och öppnat den 1 augusti 2017 återkallade Maria Therese Trenk sina tidigare testamenten som upprättats inför notarie, och förordnade att Congregazione Benedettina Sublacenze i Rom (Italien) ska vara enda testamentstagare, samt att Klaus Manuel Maria Brisch ska vara testamentsexekutor.
- 15 Enligt artikel 65.1 i förordning nr 650/2012 ingav Klaus Manuel Maria Brisch, med stöd av en inför notarie den 11 oktober 2017 upprättad handling, den 16 oktober 2017 en ansökan vid Amtsgericht Köln (Distriktsdomstolen i Köln) om ett arvsintyg avseende den avlidnas kvarlåtenskap i Italien, utan att därvid använda formulär IV som återfinns i bilaga 4 till genomförandeförordning nr 1329/2014 (nedan kallat formulär IV).

- 16 I skrivelse av den 23 oktober 2017 förelade Amtsgericht Köln (Distriktsdomstolen i Köln) Klaus Manuel Maria Brisch att använda formulär IV och att ge in det som komplettering till ansökan om arvsintyg. I skrivelse av den 7 november 2017 uppgav Klaus Manuel Maria Brisch att han inte hade för avsikt att efterkomma rättens föreläggande; han uppgav därvid att det inte är obligatoriskt att använda detta formulär utan fakultativt. I beslut den 16 november 2017 avslog rätten ansökan om arvsintyg. Som skäl för beslutet angavs att Klaus Manuel Maria Brisch inte hade använt formulär IV och att ansökan därför inte kunde anses ha getts in i vederbörlig ordning.
- 17 Klaus Manuel Maria Brisch ingav den 2 december 2017 ett klagomål till Amtsgericht Köln (Distriktsdomstolen i Köln). Han gjorde därvid gällande att det följer av artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 och av formulär IV att det inte är obligatoriskt att använda formuläret. Han uppgav även att denna tolkning vinner stöd av bestämmelserna i artikel 67.1 andra meningen i förordningen, och att dessa bestämmelser ger vid handen att det är obligatoriskt att använda formulär V som återfinns i bilaga 5 till genomförandeförordning nr 1329/2014. Om unionslagstiftaren hade haft för avsikt att det skulle vara obligatoriskt att använda formulär IV även inom ramen för artikel 65.2 i förordning nr 650/2012, så skulle unionslagstiftaren, enligt Klaus Manuel Maria Brischs mening, ha kunnat formulera bestämmelsen på samma sätt som artikel 67.1 andra meningen i nämnda förordning. Genom beslut som fattades den 14 december 2017 avslog Amtsgericht Köln klagomålet och hänsköt ärendet till den hänskjutande domstolen för avgörande.
- 18 Den hänskjutande domstolen har redogjort för den uppfattning som intagits av Amtsgericht Köln (Distriktsdomstolen i Köln), nämligen att det enligt artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014 är obligatoriskt att använda formulär IV; nämnda bestämmelse är att anse som en *lex specialis* i förhållande till artikel 65.2 i förordning nr 650/2012. Kommissionen har – inom ramen för sin befogenhet att anta genomförandeakter enligt artikel 80 och artikel 81.2 i förordning nr 650/2012 – föreskrivit att det ska vara obligatoriskt att använda formulär IV.
- 19 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att lydelsen av artikel 65.2 i förordning nr 650/2012, liksom den del av formulär IV som har rubriken ”Information till sökanden”, snarare ger uttryck för att det är fakultativt att använda detta formulär. Enligt den hänskjutande domstolen framstår det vidare som oklart om den bedömning som företagits av Amtsgericht Köln (Distriktsdomstolen i Köln) är riktig med avseende på rättsverkningarna av att kommissionen getts befogenhet att anta genomförandeakter. Den hänskjutande domstolen har påpekat att artikel 80 i förordning nr 650/2012 ger kommissionen befogenhet att anta genomförandeakter som enbart avser upprättande och senare ändringar av de formulär som avses i förordningen; däremot har kommissionen inte befogenhet att ändra artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 på så sätt att det blir obligatoriskt att använda formulär IV.
- 20 Mot denna bakgrund beslutade Oberlandesgericht Köln (Regionala överdomstolen i Köln, Tyskland) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Är det vid ansökan om ett europeiskt arvsintyg enligt artikel 65.2 i förordning (EU) nr 650/2012 obligatoriskt att använda formulär IV (bilaga 4) enligt artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014, vilket utarbetats i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 81.2 i förordning nr 650/2012, eller är det därvid endast fråga om en fakultativ bestämmelse?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 21 Den hänskjutande domstolen har ställt sin tolkningsfråga för att få klarhet i huruvida artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 och artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014 ska tolkas så, att det i samband med en ansökan om ett arvsintyg i den mening som avses i artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 är obligatoriskt eller fakultativt att använda formulär IV.

- 22 Enligt fast rättspraxis från EU-domstolen följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande av ordalydelsen och det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 juni 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, punkt 33 och där angiven rättspraxis).
- 23 Enligt ordalydelsen i artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 "får" sökanden vid inlämning av ansökan om arvsintyg använda sig av det formulär som utarbetats i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 81.2 i förordningen.
- 24 Vidare framgår det av artikel 65.3 i förordning nr 650/2012 att arvsintygsansökan ska innehålla den information som förtecknas i bestämmelsen, såvitt denna information är känd för sökanden och behövs för att den utfärdande myndigheten ska kunna intyga de omständigheter som sökanden vill ha bestyrkta, och ska åtföljas av alla relevanta handlingar antingen i original eller i form av kopior som uppfyller de villkor som krävs för att deras äkthet ska kunna fastställas. Även om sökanden ska ge in den information som behövs för att den utfärdande myndigheten ska kunna intyga de aktuella omständigheterna, så framgår det således inte av artikel 65 i förordning nr 650/2012 att sökanden är skyldig att göra detta med användning av formulär IV.
- 25 Artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 kan således inte anses vara tvetydigt formulerad när det gäller frågan om det är fakultativt att använda formulär IV. För övrigt är det så att de oklarheter som råder enligt den hänskjutande domstolen beror på ordalydelsen i artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014. I denna bestämmelse föreskrivs att "[d]et formulär som ska användas för att ansöka om ett europeiskt arvsintyg i enlighet med artikel 65.2 i förordning (EU) nr 650/2012 ska utformas på det sätt som anges i bilaga 4, formulär IV". Enligt den hänskjutande domstolen skulle det kunna följa av denna bestämmelse att det är obligatoriskt att använda detta formulär.
- 26 Artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014 ska emellertid läsas mot bakgrund av bilaga 4 till förordningen. Bestämmelsen hänvisar till denna bilaga 4 och det är i den bilagan som formulär IV finns. I avsnittet "Information till sökanden" som finns i början av formulär IV anges det klart och tydligt att formulär IV är icke-obligatoriskt. Orden "[d]et formulär som ska användas" i artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014 är således inte avgörande för om det är obligatoriskt eller fakultativt att använda formulär IV, utan det enda som dessa ord förmedlar är att för det fall sökanden ämnar ge in en ansökan om arvsintyg medelst ett formulär så är det formulär IV som är lämpligt formulär.
- 27 EU-domstolen påpekar dessutom att det i artikel 38 i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (KOM(2009) 154 slutlig), vilket sedermera ledde fram till förordning nr 650/2012, (artikel 38 i förslaget motsvarar artikel 65 i förordningen) angavs att en ansökan om arvsintyg skulle göras med hjälp av ett formulär och att en modell till detta formulär fanns i bilaga I till förslaget. Ändringen i artikel 65.2 i förordningen av ordalydelsen i artikel 38 i förslaget ger vid handen att trots att kommissionen i ett tidigt skede av lagstiftningsarbetet hade för avsikt att göra det obligatoriskt att använda ett formulär, så delade unionslagstiftaren inte kommissionens ursprungliga avsikt. Således finner EU-domstolen att bakgrunden till förordning nr 650/2012 även bekräftar att det följer av artikel 65.2 i förordningen att det är fakultativt att använda formulär IV i samband med en ansökan om arvsintyg.
- 28 Det följer därmed av en bokstavstolkning av artikel 65.2 i förordning nr 650/2012, jämförd med bilaga 4 till genomförandeförordning nr 1329/2014, att det i samband med en ansökan om arvsintyg är fakultativt att använda formulär IV.

- 29 Denna tolkning vinner för övrigt stöd i en kontextuell tolkning av bestämmelsen.
- 30 Genom artikel 67.1 i förordning nr 650/2012 införs nämligen en skyldighet för den utfärdande myndigheten att använda det i bilaga 5 till genomförandeförordning nr 1329/2014 angivna formulär V då den utfärdar arvsintyg. Att bestämmelsen i artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 (avseende ansökan om arvsintyg) har formulerats i andra ordalag än bestämmelsen i artikel 67.1 i förordningen (avseende utfärdande av arvsintyg) ger uttryck för unionslagstiftarens avsikt att inte göra det obligatoriskt att använda formulär IV i samband med ansökningar om arvsintyg.
- 31 Vidare kan det konstateras att det i bilagorna 1–3 och 5 till genomförandeförordning nr 1329/2014 inte finns några uppgifter om att det skulle vara fakultativt att använda de formulär som finns i nämnda bilagor. Det är bara formulär IV – i avsnittet ”Information till sökanden” – som anger att det är icke-obligatoriskt att använda detta formulär. Detta är en skrivning som även återfinns i andra språkversioner av nämnda bilaga, bland annat i den spanska, den engelska, den franska, den italienska och den rumänska språkversionen.
- 32 Detta bekräftar att unionslagstiftarens avsikt varit att det ska vara fakultativt att använda formulär IV.
- 33 Denna tolkning strider inte mot den allmänna målsättning som förordning nr 650/2012 eftersträvar att uppnå. Såsom framgår av skäl 59 är förordningens allmänna målsättning att åstadkomma ömsesidigt erkännande av medlemsstaternas domar på arvsområdet i gränsöverskridande sammanhang.
- 34 Det är visserligen riktigt att avsnittet ”Information till sökanden” i formulär IV preciserar att det kan underlätta insamlingen av de uppgifter som behövs för att utfärda ett europeiskt arvsintyg om sökanden använder sig av nämnda formulär. Icke desto mindre är det emellertid så att medlemsstaterna kan – med hjälp av ansökan om arvsintyg som ges in enligt artikel 65 i förordning nr 650/2012 – i tillräcklig utsträckning uppnå målsättningen med förordning nr 650/2012 i enlighet med subsidiaritetsprincipen utan att det därvid är nödvändigt att göra det obligatoriskt att använda formulär IV.
- 35 Det kan i detta avseende påpekas att den utfärdande myndigheten enligt artiklarna 66 och 67.1 i förordning nr 650/2012 utfärdar arvsintyget efter kontroll av de uppgifter som lämnats av sökanden i enlighet med artikel 65.3 i förordningen och i förekommande fall efter utredningar som gjorts enligt artikel 66 i förordningen.
- 36 Mot denna bakgrund ska artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 och artikel 1.4 i genomförandeförordning nr 1329/2014 tolkas så, att det i samband med en ansökan om ett arvsintyg i den mening som avses i artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 är fakultativt att använda formulär IV.

Rättegångskostnader

- 37 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Artikel 65.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg och artikel 1.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1329/2014 av den 9 december 2014 om införande av de formulär som avses i förordning nr 650/2012 ska tolkas så,

att det i samband med en ansökan om ett europeiskt arvsintyg i den mening som avses i artikel 65.2 i förordning nr 650/2012 är fakultativt att använda formulär IV i bilaga 4 till genomförandeförordning nr 1329/2014.

Underskrifter